

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.004.03.2019

Pan Włodzimierz Roślowski
Nadleśniczy Nadleśnictwa Skwierzyna
ul. 2-go Lutego 2
66-440 Skwierzyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/19/004 - Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Skwierzyna, ul. 2-go Lutego 2, 66-400 Skwierzyna (dalej: <i>Nadleśnictwo</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Włodzimierz Rocławski, Nadleśniczy ¹ (dalej: <i>Nadleśniczy</i>) od 14 września 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe i finansowe do realizacji zadań. 2. Prawdliwość nadzoru nad wykonywaniem obowiązków związanych z gospodarką leśną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017÷2019 (do czasu zakończenia kontroli) oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania oceny.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Dariusz Obierzyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/81/2019 z 28 czerwca 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2, 3)</p>

¹ Od dnia 1 sierpnia 2018 r. do 13 września 2018 r. p.o. Nadleśniczego był Jan Piecyk. Wcześniej, od 20 listopada 2015 r. do 31 lipca 2018 r. stanowisko Nadleśniczego pełnił Witold Koss.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Nadleśnictwo rzetelnie realizowało obowiązki określone porozumieniami ze starostami sulęcińskim, gorzowskim i międzyrzeckim. Nadleśniczy zapewnił właściwą organizację, a merytorycznie przygotowani pracownicy prawidłowo wykonywali powierzone obowiązki. Poza jednym przypadkiem terminowo i w prawidłowych wysokościach, wynikających z zawartych porozumień, obciążano starostwa kosztami nadzoru.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły także: błędnych danych w sprawozdawczości do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (dalej: *RDLP*) w Szczecinie oraz nie przedłożenia jednemu Staroście kalkulacji kosztów prowadzenia zadań na 2017 r. i 2018 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1. Nadleśnictwo Skwierzyna graniczy od północy z Nadleśnictwem Kłodawa, od północnego-wschodu z Nadleśnictwem Karwin i Międzychód, od południa i południowego-wschodu z Nadleśnictwem Międzyrzecz, od południowego-zachodu z Nadleśnictwem Sulęcín, a od zachodu z Nadleśnictwem Lubniewice.

W granicach terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa znajdują się tereny następujących powiatów:

- Powiat gorzowski;
- Powiat międzyrzecki;
- Powiat sulęciński.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym do zakresu zastępcy Nadleśniczego przypisano zadania dotyczące nadzoru i prowadzenia spraw związanych ze sprzedażą drewna, obrotem materiałowym, a także stanem posiadania, ewidencją lasów i gruntów oraz ich udostępnianiem. Zastępca Nadleśniczego nadzoruje i kieruje pracą m.in. pracowników Działu Gospodarki Leśnej oraz bierze udział w zwalczaniu przejawów szkodnictwa leśnego oraz ochrony mienia.

W ramach Działu Gospodarki Leśnej przypisano m.in. zadania w zakresie prowadzenia całokształtu spraw związanych z organizacją, koordynacją i nadzorem prac dotyczących nasiennictwa, selekcji, hodowli oraz ochrony lasu i przyrody, zagospodarowania, użytkowania i urządzania lasu oraz prowadzenia spraw związanych ze stanem posiadania i ewidencją gruntów oraz nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

Stosownie do zakresu obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności zadania dotyczące m.in. korespondencji, sprawozdawczości i uzgodnień związanych z nadzorowanymi lasami, prowadzenie rejestru, zezwoleń i nakazów wydanych dla właścicieli lasów nadzorowanych oraz w uzgodnieniu z zastępcą Nadleśniczego podejmowanie czynności gwarantujących utrzymanie się w planowanych kosztach

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Ocenę częściową to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

wynikających z nadzoru lasów niepaństwowych, przypisane zostały Specjaliście Służby Leśnej.

(akta kontroli str. 4-35, 36-50, 103, 364-369)

1.2. Stosownie do art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁵ Starostowie, odpowiednio: Międzyrzecki, Gorzowski i Sulęciński, w ramach porozumień powierzyli Nadleśniczemu prowadzenia w ich imieniu spraw z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, z wyłączeniem możliwości wydawania decyzji administracyjnych.

Wśród istotnych elementów wskazano w szczególności:

a) Porozumienie ze starostą międzyrzeckim z 29 grudnia 2004 r.: Nadleśniczy zobowiązał się do:

- cechowania drewna i wystawiania właścicielowi lasu niepaństwowego dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna,
- nadzorowania wykonania decyzji starosty dla lasów o powierzchni do 10 ha poprzez wykonywanie lustracji drzewostanów i oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej przez właścicieli,
- wykonywania lustracji drzewostanu i oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej,
- nadzorowania wyrębu drzew, ponownego założenia upraw leśnych, przebudowy drzewostanów, pielęgnowaniu i ochrony lasu w lasach, dla których nie było opracowanych planów urządzenia lasu,
- przygotowania materiałów niezbędnych do wydania decyzji administracyjnych w sprawach: zabiegów profilaktycznych i ochronnych, organizmów szkodliwych, ochronnych gleb i wód leśnych oraz dotyczących trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania przez właścicieli lasów niepublicznych.

b) Porozumienie ze starostą gorzowskim z 1 kwietnia 2008 r.: Nadleśniczy zobowiązał się do:

- lustracji drzewostanów i bieżącej oceny sposobu prowadzenia gospodarki leśnej w zakresie realizacji przez właścicieli lasów zadań określonych w uproszczonych planach urządzenia lasu lub wydanych na podstawie inwentaryzacji stanu lasu decyzjach, ochrony lasu oraz trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, przestrzegania przez właścicieli lasów obowiązku cechowania pozyskanego drewna,
- przygotowania materiałów niezbędnych do wydania decyzji administracyjnych w sprawach: zabiegów profilaktycznych i ochronnych, organizmów szkodliwych, ochronnych gleb i wód leśnych oraz dotyczących trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania przez właścicieli lasów niepublicznych,
- przygotowania projektów decyzji administracyjnych, jeżeli właściciel lasu nie wykonuje obowiązków z zakresu trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości użytkowania w zakresie ponownego wprowadzenia roślinności leśnej, przebudowy drzewostanu oraz pielęgnowania i ochrony lasu (usuwanie drzew opanowanych przez organizmy szkodliwe, a także złomów i wywrotów, prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych upraw leśnych w wieku do 10 lat, prowadzenie zabiegów w zakresie ochrony przeciwpożarowej),
- wydawania upomnień w imieniu starosty w przypadku nie wykonania przez właścicieli lasów obowiązków i zadań określonych w decyzjach nakazujących ich wykonanie.

c) Porozumienie ze starostą sulęcińskim z 9 lutego 2018 r.⁶: Nadleśniczy zobowiązał się do:

- przeprowadzania lustracji sprawdzających wykonanie decyzji,

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2129, ze zm.

⁶ Z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2018 r. Wcześniej obowiązywało porozumienie z 1 czerwca 2007 r.

- prowadzenia ewidencji zadań wynikających z uproszczonych planów urządzania lasu,
- legalizacji drewna w miejscu jego pozyskania i wydania świadectw legalności,
- prowadzenia ewidencji (rejestru) wydanych świadectw legalności pozyskania drewna,
- dokonywania wpisów w uproszczonych planach urządzania lasów w zakresie wykonywanych zadań gospodarczych.

W ramach zawartych ww. porozumień określono m.in., że:

- a) szczegółowy wykaz lasów powierzonych w nadzór na terenie powiatu międzyrzeckiego⁷, z wyszczególnieniem obrębów ewidencyjnych, numerów działek, powierzchni lasów oraz właścicieli, zawiera odrębny dokument. W porozumieniu nie podano zakresu i formy aktualizacji wykazu nadzorowanych lasów;
- b) szczegółowy wykaz lasów powierzonych w nadzór na terenie powiatu gorzowskiego⁸, z wyszczególnieniem obrębów ewidencyjnych, numerów działek, powierzchni lasów oraz adresów zamieszkania właścicieli, będzie aktualizowany przez Starostę każdego roku wg stanu na dzień 1 stycznia i będzie stanowił podstawę do ustalenia kosztów związanych z prowadzeniem powierzonego nadzoru;
- c) szczegółowy wykaz lasów powierzonych w nadzór na terenie powiatu sulęcińskiego⁹, z wyszczególnieniem obrębów ewidencyjnych, numerów działek, powierzchni lasów oraz właścicieli, będzie aktualizowany przez Starostę dwa razy w roku, za I półrocze do dnia 1 lipca i za II półrocze do dnia 1 grudnia. Wykaz ten będzie stanowił podstawę do ustalenia kosztów związanych z prowadzeniem powierzonego nadzoru. Wcześniej z porozumienia z 1 czerwca 2007 r. wynikało, że szczegółowy wykaz lasów powierzonych w nadzór z wyszczególnieniem numerów ewidencyjnych, numerów działek oraz właścicieli określono w załączniku nr 1, bez podania sposobu i trybu aktualizacji.

(akta kontroli str. 51-61, 62-67, 68-73, 74-77, 364-369)

1.3. W zawartych ze starostami porozumieniach określono wykaz działek leśnych, poprzez załącznik, w treści porozumień wskazując ich położenie terytorialne (gminy i wsie, obręby) oraz powierzchnię wynoszącą: 94,08 ha - porozumienie ze starostą międzyrzeckim, oraz 37,56 ha - porozumienie ze starostą sulęcińskim. Powierzchnie lasów objętych w nadzór porozumieniami uległy zmianie, aneksem z czerwca 2018 r. i lutego 2019 r. do porozumienia ze starostą międzyrzeckim określono powierzchnię przekazaną w nadzór na 174,14 ha.

Powierzchnia lasów nadzorowanych wg stanu na 31 grudnia 2018 r. zmalała w stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 r. z 320,46 ha do 318,30 ha.

(akta kontroli str. 51-61, 62-67, 68-73, 74-77, 78-79, 364-369)

1.4. W okresie objętym kontrolą w Nadleśnictwie zaplanowano i wydatkowano na realizację zadań objętych porozumieniami następujące kwoty:

według stanu na 31 grudnia 2016 r.

- a) kwota zaplanowana: 7.700,00 zł,
- b) kwota wydatkowana: 7.969,91 zł.

według stanu na 31 grudnia 2017 r.

- a) kwota zaplanowana: 8.000,00 zł,
- b) kwota wydatkowana: 8.100,10 zł.

według stanu na 31 grudnia 2018 r.

⁷ Załącznik nr 1 do porozumienia z 29 grudnia 2004 r.

⁸ Załącznik nr 1 do porozumienia z 1 kwietnia 2008 r.

⁹ Załącznik nr 1 do porozumienia z 9 lutego 2018 r.

- a) kwota zaplanowana: 8.100,00 zł,
- b) kwota wydatkowana: 8.935,48 zł.

Poprzedni Nadleśniczy wyjaśnił m.in., że kwota wynagrodzenia za nadzór wynikała z przeprowadzonej przez Nadleśnictwo kalkulacji kosztów obejmujących m.in. nakład czasu pracy oraz dojazd do nadzorowanych powierzchni i w jego ocenie była wystarczającą. Kwoty te były corocznie waloryzowane po przeprowadzonych negocjacjach.

Obecny Nadleśniczy wyjaśnił, że *kwota wynikająca z zawartych porozumień ze Starostwami była i jest wystarczająca do realizacji zadań w zakresie nadzoru nad gospodarką leśną.*

(akta kontroli str. 292-293, 320-323, 364-369)

W kontrolowanym okresie zagadnieniami związanymi z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa zajmowała się jedna osoba zatrudniona na stanowisku specjalista służby leśnej prowadząca sprawy z zakresu edukacji i turystyki oraz w terenie Leśniczy.

(akta kontroli str. 42-50, 78-79)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Mimo obowiązku wynikającego z § 7 ust. 1 lit. „a” porozumienia ze Starostą Sulęcińskim z dnia 1 czerwca 2007 r. Nadleśnictwo w terminie do 31 sierpnia 2016 r. i 2017 r. nie przedłożyło Staroście kalkulacji kosztów prowadzenia powierzonych zadań na rok następny, tj. na 2017 r. i 2018 r.

Z informacji uzyskanych od Starosty Sulęcińskiego wynika m.in., że Nadleśniczy na 2017 r. i 2018 r. nie przedkładał Staroście wymaganych kalkulacji kosztów prowadzenia zadań.

(akta kontroli str. 74-77, 259-261, 364-369)

Starszy Specjalista Służby Leśnej wyjaśnił, że *w latach 2016-2017 zajmowałem się lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Brak kalkulacji wynikał z mojego niedopatrzenia.*

(akta kontroli str. 279)

Z wyjaśnień byłego Nadleśniczego wynika m.in., że w latach poprzednich nieobjętych kontrolą NIK, kalkulacje kosztów prowadzenia powierzonych zadań były przedkładane, a brak pisemnego przedstawiania kalkulacji było niedopatrzeniem ze strony Pracownika Nadleśnictwa, obowiązkiem, którego była realizacja zapisów porozumienia ze Starostą Sulęcińskim. Między innymi z tego powodu zostały dokonane zmiany kadrowe na stanowisku odpowiedzialnym za nadzór nad lasami niepaństwowymi w Nadleśnictwie Skwierzyzna.

(akta kontroli str. 358-359)

2) Nie uwzględniając w pełni postanowień porozumienia zawartego 29 grudnia 2004 r. ze Starostą Międzyrzeckim za nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, kwoty wynikające z porozumienia rozliczane (na podstawie noty księgowej) były w dwóch ratach (w lipcu i grudniu każdego roku), podczas gdy z § 4 ust. 3 ww. porozumienia wynika m.in., że kwota będzie przekazywana przez Starostę do dnia 15 czerwca roku kalendarzowego obowiązywania porozumienia na konto wskazane przez Nadleśniczego.

W latach 2017÷2019 na podstawie wystawionych przez Nadleśnictwo not księgowych Starosta przekazał w ratach:

- a) kwotę 2.220,29 zł w dniu 12 lipca 2017 r.,
- b) kwotę 2.220,28 zł w dniu 22 grudnia 2017 r.,
- c) kwotę 2.612,10 zł w dniu 16 lipca 2018 r.,

d) kwotę 2.612,10 zł w dniu 14 grudnia 2018 r.
Natomiast w dniu 15 lipca 2019 r. wystawiono notę księgową¹⁰ na kwotę 2.699,17 zł za nadzór nad gospodarką leśną za I półrocze 2019 r.¹¹

(akta kontroli str. 51-61, 80, 140, 141-151, 239, 364-369)

Główna księgową wyjaśniła, że w momencie zatrudnienia w Nadleśnictwie tj. w 2009 r. przekazano mi, że kwoty te będą przekazywane przez Starostwo w dwóch ratach tj. do 15 lipca i 15 grudnia każdego roku. Nie analizowałam zapisów wynikających z porozumienia. Jest to moje przeoczenie. Faktycznie zgodnie z zapisem w porozumieniu kwota za nadzór winna być przekazana na nasze konto w jednej racie do 15 czerwca każdego roku. Jednocześnie zobowiązuje się, że od przyszłego roku tj. 2020 nota będzie wystawiana w jednej kwocie do 15 czerwca każdego roku.

Z wyjaśnień Nadleśniczego wynika m.in., że wystawianie dwóch not księgowych dla Starostwa Międzyrzeckiego wynikało z niedopatrzenia po stronie Nadleśnictwa.

Z wyjaśnień byłego Nadleśniczego wynika, że przedmiotowe noty księgowe były przedkładane do podpisu po uprzednim ich przygotowaniu i podpisaniu przez merytorycznie i finansowo odpowiedzialnych pracowników.

(akta kontroli str. 139, 292-293, 320-323)

OCENA CZĄSTKOWA

Nadleśnictwo było odpowiednio przygotowanie organizacyjnie, kadrowo oraz finansowo do realizacji zadań związanych z nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Opisana w regulaminie organizacyjnym struktura i zadania zapewniały prawidłową realizację sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi. Jego wykonanie zostało przypisane pracownikowi posiadającemu stosowne kwalifikacje. Kontrola wykazała wyżej omówione nieprawidłowości w realizacji przedmiotowych zadań.

OBSZAR

2. Prawidłowość nadzoru nad wykonywaniem obowiązków związanych z gospodarką leśną

Opis stanu faktycznego

2.1. Nadleśnictwo w zawartych porozumieniach zostało zobowiązane przez starostów do nadzorowania wykonywania przez właścicieli obowiązków kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, czy też podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, stosownie do art. 9 ustawy o lasach. W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo, poprzez bieżące przeglądy drzewostanów w nadzorowanych lasach niepaństwowych, wykonywało działania w zakresie nadzorowania wykonywania przez właścicieli wspomnianych obowiązków.

Z zawartych porozumień ze Starostą Gorzowskim¹² oraz Starostą Sulęcińskim¹³ wynika m.in., że Nadleśnictwo zostało zobowiązane do informowania Starosty po upływie każdego roku o wynikach sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi.

Działając z upoważnienia Starosty Sulęcińskiego Naczelnik Wydziału Budownictwa i Ochrony Środowiska pismem z 5 lipca 2019 r. poprosiła o złożenie takiej informacji za 2018 r.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli NIK od Starosty Gorzowskiego wynika m.in., że Starostwo nie zrezygnowało z corocznej informacji o wynikach sprawowanego nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 51-77, 102, 254-256 259-261, 271, 305-309, 364-369)

¹⁰ Nr 52/2019.

¹¹ Na konto Nadleśnictwa w dniu 22 lipca 2019 r. Starostwo dokonało wpłaty w kwocie 2.699,17 zł.

¹² Z dnia 1 kwietnia 2008 r.

¹³ Z dnia 1 czerwca 2007 r. i 9 lutego 2018 r.

Specjalista Służby Leśnej¹⁴ wyjaśnił, że *część tych informacji zawarta jest w sprawozdaniu L-03¹⁵ oraz w przesyłanych na bieżąco notatkach i informacjach telefonicznych lub mailowych o sprawowanym nadzorze.*

Z wyjaśnień zastępcy Nadleśniczego¹⁶ wynika m.in., że nie sporządzano informacji pisemnej o sprawowanym nadzorze, a tylko ustnie omawiano problemy i uwagi z przedstawicielami starosty, przed ustalaniem nowej stawki za nadzór nad lasami wynikającymi z porozumienia.

Na brak pisemnej formy zwróci także uwagę były Nadleśniczy, który wyjaśnił, że na corocznych spotkaniach ze Starostami informował o wynikach sprawowanego nadzoru.

(akta kontroli str. 4-35, 36-38, 45-50, 104, 138, 294-295)

Kontrola wykazała m.in., że Leśnicy w dowolny sposób prowadzą i dokumentują swoje działania w terenie w zakresie nadzoru. Jeden sporządza notatki, z których nie wynika, która działka i kiedy była przedmiotem kontroli w 2017 r. i 2018 r., a jedynym wnioskiem wynikającym z tych notatek jest zapis dotyczący braku wykonania jakichkolwiek zadań gospodarczych. Inne zadania w zakresie nadzoru prowadzi w wersji elektronicznej łącznie dla 2018 r. i 2019 r., a jeszcze inne zadania dokumentuje w formie tabeli, ręcznie wpisując m.in. rodzaje zabiegów i zalecenia.

(akta kontroli str. 298-304, 364-369)

Nadleśniczy wyjaśnił, że *z treści zawartych porozumień nie wynika jednoznacznie, aby nadzór miał być prowadzony w sposób jednolity i przejrzysty. Ma być przede wszystkim skuteczny. O skuteczności prowadzonego przez Leśniczych nadzoru mogą świadczyć m. in.: notatki i pisma służbowe (17 szt.) o stwierdzonych nieprawidłowościach (np. nieterminowe wykonanie decyzji) oraz prowadzone ustne doradztwo z właścicielami lasów prywatnych. Dowolność prowadzonej dokumentacji w zakresie nadzoru wynika również z różnych predyspozycji osobowych poszczególnych Leśniczych oraz urozmaiconego charakteru prowadzonego nadzoru (m. in.: ilość i wielkość powierzchni lasów prywatnych, zakres i rodzaj zadań gospodarczych), stąd wybór metody tradycyjnej pisemnej bądź elektronicznej. W przypadku potrzeby wglądu do zadań gospodarczych wykonanych na poszczególnych działkach przekazanych w nadzór na terenie wszystkich Starostw, dokument źródłowy w formie elektronicznego tabelarycznego zestawienia dostępny jest w siedzibie Nadleśnictwa, a jego zaktualizowana wersja edytowalna udostępniona jest Leśniczemu za pośrednictwem zewnętrznego dysku sieciowego. Jednocześnie Nadleśnictwo informuje, że od 1 września br. opracowało i wprowadziło jednolity druk dokumentujący nadzór nad lasami niepaństwowymi dla wszystkich swoich leśnictw.*

(akta kontroli str. 320-356)

¹⁴ Z zakresu obowiązków i uprawnień wynika m.in., że pracownik odpowiada za korespondencję, sprawozdawczość i uzgodnienia związane z lasami nadzorowanymi; prowadzi rejestr decyzji, zezwoleń i nakazów wydanych dla właścicieli lasów nadzorowanych; w uzgodnieniu z zastępcą nadleśniczego podejmuje czynności gwarantujące utrzymanie się w planowanych kosztach wynikających z nadzoru lasów niepaństwowych.

¹⁵ Sprawozdanie L-03, wypełniane i przekazywane do Starostw na początku roku bieżącego, za rok ubiegły, tworzone są na podstawie przesyłanych przez Starostwa wykazów imiennych właścicieli (Gorzów i Sulęcín), bądź po telefonicznym potwierdzeniu, że obowiązują dane za rok ubiegły (Międzyrzecz). Pozostała część działu 1 wynika z posiadanych informacji, co do posiadanych UPUL i ISL. W dziale 2 informacje pochodzą z wydanych świadectw legalności pozyskania drewna (powierzchnia i rodzaj zabiegu, masy i rodzaj pozyskanego drewna) oraz informacji leśniczych (np. odnowienia czy pielęgnacje). Dane w załączniku do działów 1 i 2 sprawozdania wynikają ze szczegółowego rozdzielenia informacji wskazanych wcześniej na gminy wchodzące w skład danego Starostwa z wykonanymi zadaniami gospodarczymi.

¹⁶ Z regulaminu organizacyjnego wynika m.in., że prowadzenie spraw związanych ze stanem posiadania i ewidencją gruntów, udostępnianie lasu oraz nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa w zakresie powierzonym przez kierownika urzędu administracji publicznej przypisano do nadzoru zastępcy Nadleśniczego.

2.2. Starosta Międzyrzecki według stanu na koniec 2016 r., 2017 r. i 2018 r. powierzył Nadleśnictwu odpowiednio:

- 174,14 ha, z tego 155,754 ha lasów prywatnych i 18,386 ha lasów należących do jst. Wynagrodzenie za 1 ha lasu wynosiło: 25 zł, 25,50 zł i 30 zł, co stanowiło łącznie odpowiednio w danym roku: 4.353,50 zł, 4.440,57 zł i 5.224,20 zł.

Starosta Gorzowski według stanu na koniec 2016 r., 2017 r. i 2018 r. powierzył Nadleśnictwu odpowiednio:

- 108,7472 ha, z tego 103,2502 ha lasów prywatnych i 5,4970 ha lasów należących do jst,
- 108,1907 ha, z tego 102,6937 ha lasów prywatnych i 5,4970 ha lasów należących do jst,
- 106,5949 ha, z tego 101,0979 ha lasów prywatnych i 5,4970 ha lasów należących do jst,

Wynagrodzenie za 1 ha lasu wynosiło: 26 zł, 25,84 zł i 26,36 zł, co stanowiło łącznie odpowiednio w danym roku: 2.827,43 zł, 2.795,65 zł i 2.809,84 zł.

Starosta Sulęciński według stanu na koniec 2016 r., 2017 r. i 2018 r. powierzył Nadleśnictwu odpowiednio:

- 37,57 ha, z tego 14,74 ha lasów prywatnych i 22,83 ha lasów należących do jst,
  - 37,56 ha, z tego 14,73 ha lasów prywatnych i 22,83 ha lasów należących do jst,
  - 37,56 ha, z tego 14,73 ha lasów prywatnych i 22,83 ha lasów należących do jst,
- Wynagrodzenie za 1 ha lasu wynosiło: 21 zł, 23 zł i 24 zł, co stanowiło łącznie odpowiednio w danym roku: 788,98 zł, 863,88 zł i 901,44 zł.

We wszystkich ww. przypadkach kwota łącznego wynagrodzenia była równa kwocie kosztów.

W latach 2016÷2018 nadzorem odpowiednio nad 320,4572 ha, 319,8907 ha i 318,2949 ha zajmował się jeden pracownik, a w terenie poszczególne Leśniczki.

Nie stwierdzono w Nadleśnictwie występowanie kosztów wykonania zabiegów zwalczających organizmy szkodliwe i zabiegów ochronnych w lasach zagrożonych. Brak było także kosztów zagospodarowania i ochrony związanych z odnowieniem lub przebudową drzewostanu finansowanych z budżetu państwa.

(akta kontroli str. 78-79, 190, 284, 305-309, 364-369)

2.3. W kontrolowanym okresie Nadleśniczy w jednym przypadku dokonał oceny udatności upraw leśnych¹⁷. W okresie kontrolowanym nie stwierdzono przekwalifikowania z urzędu zalesionych gruntów na leśne. Do nadleśnictwa w badanym okresie nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie środków na pokrycie kosztów zalesiania.

Na wniosek Starosty Gorzowskiego, Nadleśnictwo dokonało oceny udatności uprawy leśnej na powierzchni 1,9648 ha¹⁸. Z pisma wynika m.in., że uprawa, stan zdrowotny i wprowadzone gatunki domieszkowe ocenione były, jako dobre.

(akta kontroli str. 51-77, 218-219, 305-309, 364-369)

2.4. W okresie objętym kontrolą w czterech przypadkach stwierdzono brak lub nieterminowe wykonanie decyzji Starosty:

- działka nr [...] ¹⁹ (pododdział 1a). Z opinii leśniczego z 16 maja 2017 r. wynika m.in., że po dokonaniu lustracji w terenie na działce o powierzchni 1,96 ha

¹⁷ Zapisów w tym zakresie nie zawarto w porozumieniach.

¹⁸ Pismo z 11 stycznia 2018 r., znak spr.: ZG.750.1.2017.

¹⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1429) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie numerów działek wskazanych w punkcie 2.4.

stwierdzono wydzielanie się posuszu, dużą ilość drzew obumarłych, obumierających i wiatrołomów. Decyzją z 16 września 2011 r.²⁰ właściciel zobowiązany został do przebudowy drzewostanu, w 2016 r. pozyskał drewno o łącznej masie 58,33 m³, co w ocenie leśniczego nie miało charakteru przebudowy drzewostanu a trzebieży późnej. Decyzją z 12 lipca 2017 r. (brak terminu wykonania) Starosta Sulęciński nałożył na właściciela następujące obowiązki i zadania: [1] przebudowa drzewostanu – rębnia zupełna – zabieg IB, [2] odnowienie drzewostanu – zabieg odnowienie naturalne z odrośli, [3] poprawki i uzupełnienia – według potrzeb;

- pismem z 3 sierpnia 2018 r.²¹ Nadleśnictwo poinformowało Starostwo Powiatowe w Międzyzrzeczu o podejrzeniu niewykonania decyzji na działce nr [...] o powierzchni 0,66 ha²² oraz przesłanie obowiązującej decyzji. Według aktualnej Inwentaryzacji Stanu Lasu (ISL) działka opisana jest, jako zrąb, ze wskazówką gospodarczą ODN-ZRB, PIEL i CW. Tymczasem podczas lustracji w terenie stwierdzono, że odnowienie powinno zostać przeprowadzone w możliwie krótkim czasie, ze względu na postępującą degradację powierzchni, w tym silne zachwaszczenie. Ponadto stwierdzono przynależność działki do innej osoby, niż wynika to z ISL;
- pismem z 4 lipca 2019 r.²³ Nadleśnictwo poinformowało Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp. o nieterminowym wykonaniu decyzji przez właścicieli na działkach na terenie Gminy Deszczno: [1] nr [...] - oddział 1g, [2] nr [...] - oddział 5d, [3] nr [...] - oddział 1d, [4] nr [...] - oddział 5a, [5] nr [...] - oddział 1c. Według Nadleśnictwa i obowiązujących decyzji dla ww. działek w okresie do 30 kwietnia 2019 r. należało wykonać zabieg ODN-ZRB. Zdaniem Nadleśnictwa odnowienie przedmiotowych powierzchni przez ponowne wprowadzenie roślinności leśnej, powinno zostać przeprowadzone w możliwie krótkim czasie, jesienią 2019 r. lub wiosną 2020 r., mając na uwadze fizjologię stosowanego do odnowienia gatunku, panujące warunki atmosferyczne oraz postępującą degradację powierzchni, w tym silne zachwaszczenie utrudniające przeprowadzenie zabiegu;
- pismem z 13 sierpnia 2019 r.²⁴ Nadleśnictwo poinformowało Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp. o nieterminowym wykonaniu decyzji przez właścicieli na działkach na terenie Gminy Deszczno: [1] nr [...] - oddział 1c, [2] nr [...] - oddział 1o, [3] nr [...] - oddział 1r, [4] nr [...] - oddział 1h, [5] nr [...] - oddział 1i. Według Nadleśnictwa i obowiązujących decyzji dla ww. działek w okresie do 30 kwietnia 2019 r. należało wykonać zabieg ODN-LUK. Zdaniem Nadleśnictwa wskazane grunty należy odnowić jesienią 2019 r. lub wiosną 2020 r.

(akta kontroli str. 213-217, 221-223, 228, 363, 364-369)

2.5. Cechowanie drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa w kontrolowanym okresie realizowane było przez leśniczych bez pisemnego upoważnienia Nadleśniczego. Świadczenia legalności pozyskania drewna każdorazowo podpisywał Leśniczy. W badanym okresie wydanych zostało: w 2017 r. - 4 świadectwa legalności (łącznie 12,50 m³), w 2018 r. - 9 świadectw legalności (łącznie 95,9 m³), zaś do 3 września 2019 r. - 7 świadectw legalności (łącznie 107,76 m³).

(akta kontroli str. 156-184, 209-210, 305-309, 364-369)

Z art. 14a ust. 3 ustawy o lasach wynika, że drewno pozyskane w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa cechuje starosta, a z podpisanych

---

²⁰ Znak:SBN.IV.6164.8.2011.

²¹ Pismo znak: ZG.750.3.2018.

²² Nr oddziału leśnego 3c.

²³ Pismo znak: ZG.750.3.2019.

²⁴ Pismo znak: ZG.750.7.2019.

porozumień wynika jednoznacznie, że to Nadleśniczy w imieniu Starosty zobowiązuje się do prowadzenia i wykonywania spraw i czynności dotyczących m.in. cechowania drewna i wystawiania właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna.

W dokumentach Nadleśnictwa brak jest upoważnień w tym zakresie, a zakresy obowiązków i uprawnień Leśniczych nie precyzują w sposób jasny i przejrzysty zadań w tym temacie.

W zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności wszystkich leśniczych wpisano: *Leśniczy ma obowiązek organizacyjnego przygotowania oraz terminowego wykonywania wszystkich czynności techniczno-gospodarczych, ochronnych i administracyjnych na terenie powierzonego leśnictwa i w powierzonych jego nadzorowi lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, wynikających z planów gospodarczych i harmonogramów prac ustalonych dla leśnictwa.*

(akta kontroli str. 51-77, 249-253)

Nadleśniczy wyjaśnił, że *po podpisaniu porozumień ze Starostwami, przekazał on obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność związane z całością spraw i czynności dotyczących lasów nadzorowanych, zapisami zawartymi w zakresie zadań poszczególnych Leśniczych. W części „obowiązki ogólne” zawarto zapis mówiący o wykonywaniu wszystkich czynności techniczno-gospodarczych, ochronnych i administracyjnych na terenie powierzonego leśnictwa oraz lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, jak również wskazano na obowiązek Leśniczego udzielania pomocy właścicielom lasów, na ich wniosek, w zakresie doradztwa technicznego.*

(akta kontroli str. 320-323)

2.6. Łącznie Nadleśnictwo nadzoruje 318,29 ha lasów objętych 22 inwentaryzacjami i pięcioma uproszczonymi planami urządzenia lasu. Sześć inwentaryzacji zostało opracowanych w okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2017÷2019.

Nadleśnictwo w badanym okresie w zakresie nadzorowania wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów i inwentaryzacji lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa wydawało zalecenia wykonania zabiegów gospodarczych (cięcia przeredzające drzewostan lub uprzątnięcia posuszu). Realizację zleceń formułowanych w stosunku do właścicieli gruntów niepaństwowych weryfikował właściwy pracownik nadleśnictwa w toku wykonywanych na bieżąco przeglądów drzewostanu.

(akta kontroli str. 185-189, 190, 318-319, 364-369)

2.7. Sprawozdania statystyczne kierowane do GUS za lata 2017-2018 (L-03 sprawozdanie o lasach prywatnych) zawierały dane dotyczące ilości i kategorii pozyskanego drewna.

W informacjach przekazywanych w sprawozdaniach rocznych kierowanych do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie za lata 2017-2018 podawano prawidłowe dane, z wyjątkiem powierzchni lasów nadzorowanych.

(akta kontroli str. 78-79, 105-137, 195-208, 364-369)

2.8. W kontrolowanym okresie do Nadleśnictwa nie wpływały pisemne skargi w odniesieniu do lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 305-309, 364-369)

2.9. Nadleśnictwo we wrześniu 2018 r. otrzymało pismo ze Starostwa Powiatowego w Gorzowie Wlkp., w związku z pismem Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z sierpnia 2018 r. do Wojewody Lubuskiego przekazanym do starostw, o zwrócenie szczególnej uwagi na konieczność należytego sprawowania nadzoru nad

gospodarką leśną w zakresie realizacji przez właścicieli i zarządców lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa obowiązku ochrony przeciwpożarowej, w szczególności odnośnie wykonania i utrzymania pasów przeciwpożarowych, zapewnienia i utrzymania dojazdów pożarowych i zapewnienia i utrzymania źródeł wody do celów przeciwpożarowych.

(akta kontroli str. 229-238)

Z oświadczenie Specjalisty Służby Leśnej ds. ochrony p.poż. wynika, że w latach 2017-2019 lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Skwierzyna poddawane były czynnością kontrolno-rozpoznawczym z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu. Kontrole prowadzone były osobno dla każdego powiatu, przez właściwe terytorialnie Komendy Powiatowe PSP. Podczas czynności kontrolno-rozpoznawczych sprawdzane były m.in.: sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, punkty czerpania wody, drogi (dojazdy) pożarowe, pasy przeciwpożarowe, stan i wyposażenie bazy sprzętu ppoż. wg. kategorii zagrożenia pożarowego lasu, wyposażenie w tablice informacyjne i ostrzegawcze, stan łączności i inne informacje dodatkowe. Kompleksy leśne o powierzchni ponad 300 ha wymagają m.in.: wykonania i utrzymania pasów przeciwpożarowych, zapewnienia i utrzymania dojazdów pożarowych, zapewnienia i utrzymania źródeł wody do celów pożarowych. Jednocześnie lasy prywatne nie są położone w obszarach dużego zagrożenia pożarowego, np. przy utwardzonych drogach publicznych, czynnych liniach kolejowych.

Kontrola lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Nadleśnictwa Skwierzyna nie były prowadzone pod kątem ochrony ppoż. z powodu ich dużego rozdrobnienia. Przegląd lasów prywatnych dotyczył oceny potencjalnego zagrożenia wystąpienia pożaru, tj. dużej ilości martwych i leżących drzew, gałęzi itp.

(akta kontroli str. 317)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W sprawozdaniach za 2017 r. i 2018 r. do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie podano, że powierzchnia lasów nadzorowanych w ramach zadań powierzonych Nadleśnictwu na mocy porozumień wynosiła:

- a) Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp. - 109 ha w 2017 r., podczas gdy powierzchnia ta w tym okresie wynosiła 108 ha²⁵,
- b) Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu - 172 ha w 2017 r. i 2018 r., podczas gdy powierzchnia ta w tym okresie wynosiła 174 ha²⁶.

(akta kontroli str. 190, 196, 203, 364-369)

Specjalista Służby Leśnej wyjaśnił, że w dane dotyczące powierzchni 172 ha wynikały z mojej i poprzednika weryfikacji wewnętrznej wykazu imiennego właścicieli przesłanego przez Starostę Międzyrzeckiego. Stwierdziłem, że w przypadku działek o powierzchni ok. 2 ha nie są położone w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Skwierzyna. O ile pamiętam telefonicznie zgłaszałem konieczność dokonania weryfikacji powierzchni przekazanej nam w nadzór. (...).

W przypadku powierzchni dotyczącej porozumienia ze Starotą Gorzowskim, wyjaśniam, że wystąpił błąd ludzki. Dotyczy on wielkości powierzchni błędnie podanej w sprawozdaniu.

(akta kontroli str. 277-278)

Z wyjaśnień byłego Nadleśniczego wynika, że:

²⁵ W 2017 r. - 108,1907 ha.

²⁶ W 2017 r. - 174,14 ha, w 2018 r. - 174,14 ha.

- różnica powierzchni powierzonych w nadzór przez Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wlkp. a rzeczywistą powierzchnią nadzorowaną wyniknęła z błędnego podsumowania /omyłki rachunkowej/ nadzorowanej powierzchni przez Pracownika Nadleśnictwa Skwierzyna merytorycznie odpowiedzialnego za nadzór i było to niedopatrzaniem z jego strony;

- różnica powierzchni powierzonych w nadzór przez Starostwo Powiatowe w Międzyrzeczu a rzeczywistą powierzchnią wyniknęła z powierzenia przez Starostwo błędnej - większej powierzchni, o czym Starostwo było informowane z prośbą o skorygowanie powierzchni wynikającej z przedstawionego wykazu właścicieli, ponieważ 2 ha powierzone Nadleśnictwu Skwierzyna są poza zasięgiem terytorialnym Nadleśnictwa, są natomiast w zasięgu terytorialnym sąsiedniego Nadleśnictwa Karwin i winny jemu być powierzone w nadzór. Wobec niedokonania przez Starostwo sygnalizowanej przez Nadleśnictwo Skwierzyna korekty wystąpiła przedmiotowa rozbieżność.

(akta kontroli str. 358-359)

OCENA CZĄSTKOWA

Nadleśnictwo wykonywało nadzór nad gospodarką leśną w powierzonym przez starostów zakresie w sposób rzetelny. Nadleśnictwo właściwie realizowało zadania związane z cechowaniem drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz prawidłowo realizowało inne zadania przekazane porozumieniami przez starostów. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła błędnych danych w sprawozdawczości do RDLP.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, a także działaniami podjętymi w toku kontroli w celu ich wyeliminowania, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Sporządzanie sprawozdawczości w sposób rzetelny, odzwierciedlający dane zgodne z prowadzoną ewidencją i zgodnie ze stanem faktycznym w zakresie powierzonych w nadzór lasów, na mocy podpisanych porozumień.
2. Terminowe przedkładanie kalkulacji kosztów prowadzenia powierzonych zadań zgodnie z porozumieniami.
3. Rzetelne dokonywanie rozliczeń w zakresie zadań powierzonych porozumieniem.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania

wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 19 września 2019 r.

Kontroler
Dariusz Obierzyński
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis